

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon-trakt korting.

MEDITATIE

Geloof zonder verwondering

... Die mij liefgehad heeft, en Zich-zelfen voor mij overgegeven heeft.

Galaten 2 : 20 b

Om maar eenvoudig te beginnen —, tegenwoordig zijn alle huishoudelijke apparaten geëerd. Vroeger gebeurde er nog wel eens ongelukken; soms met dodelijke afloop. Nu kan de elektrische spanning weg.

Op kerkelijk terrein zijn wij in het spanningsveld van de Heilige Geest. Immers de Heilige Geest is uitgestort in de kerk; en Hij is gekomen onder de tekenen van vuur en van storm. De krachten van die behoef ik u niet uit te beelden. Wat vuur vermag, wat storm vermag, dat is bekend.

In de kerk worden we gesteld onder de spanning van het moeten wederomgeboren worden, van het moeten bekeerd worden, van het met God verzoend moeten worden. Evenwel de mens zoekt die spanning op te heffen op allerlei wijze. Dat gaat nog gemakkelijk ook. Immers de mens van nature is ook geëerd. Met alle vezelen van het bestaan is hij verbonden aan de aarde. Niet hemelsgezind doch aardsgezind. Door de aardgebondenheid vloeien de geestelijke spanningen weg. Er komen geen levendmakende gevolgen.

Wij — ik bedoel de Christelijke Gereformeerde Kerken — hebben de naam van niet te veel en niet te weinig. We houden liever het midden. We willen niet allen aanzien voor gelovig en bekeerd. U kent het idealistische standpunt: elk kerkmens op de smalle weg, op weg naar de hemel. Op dit standpunt staande dan is de noodzakelijkheid van wedergeboorte, bekering, van het met God verzoend worden weg. Dan is elke spanning weg. Aan de andere kant — we willen ook niet teveel beklemtonen: velen zijn geroepen, weinig uitverkoren. Daar plaatsen we tegenover: de schare die niemand tellen kan. Immers staande op dit standpunt dan wordt de mens lijdelijk; en ook dan is de spanning weg. We zijn dus echt de kerk van het midden; en dat is goed; daar is niets op tegen. Wee de kerk, wee de kerkmens, die de spanning door stellingen of systemen gaat opheffen. Dat is niet naar de Geest, Die juist in de spanning zet.

Niet te veel en niet te weinig —, nogmaals dat is goed, dat is Bijbels te argumenteren. Alleen maar — als er een tijd is van weinig geestelijk leven, een tijd van geestelijk verval, en dat kan, de kerkgeschiedenis spreekt ons van tijden waarin de levende kerk nog slechts zeer klein was, de voorbeelden daarvan zijn er, dan wordt het standpunt van niet te veel en niet te weinig, wanneer het verabsolueerd is geworden en het niet meer getoetst wordt aan de werkelijkheid, wanneer het omklemd wordt met beide handen vanwege afzetten tegen anderen, ronduit gezegd gevaarlijk, ja gans verwerpelijk. Immers dan gaat men geloof veronderstellen waar het niet is. 't Standpunt moet zegevieren. Welnu dan krijgen we verondersteld geloof. Hier raken we de kern. Om deze dingen gaat het vandaag in onze kerken. Vanwege het zegevierende standpunt verdwijnt te spanning. Het moeten wederomge-

boren worden, het moeten bekeerd worden, het met God verzoend moeten worden verdwijnt naar de achtergrond. Alles wat Christus gedaan heeft, plaatsvervangend, wordt gezien als een vanzelfsheid. Het wonder wordt niet meer als wonder beleefd.

De Bijbel leert het anders. Er is geen geloof zonder verwondering. Neemt U die paar woorden van Paulus: „Die mij liefgehad heeft, en Zich-zelfen voor mij heeft overgegeven” — u voelt daarin de verwondering trillen.

Die heel persoonlijke woorden heeft Paulus geschreven aan de Galaten; en dat niet zonder reden. De Galaten gaven genade de doodsteek. Zaligworden was geworden een zaak van het en en. Door werken der wet en het werk van Christus; door eigen gerechtigheid en Borggerechtigheid. Wat had Paulus het anders ervaren. Daarom: „O, gij, uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd”! De bliksems schieten uit, omdat ze aan Christus komen.

Die mij heeft liefgehad, mij. Wat had Paulus geleerd wie hij was; al op de weg naar Damascus, toen hij van vroom goddeloos werd, toen hij van bekeerd onbekeerd werd, van wetsonderhouder wetsovertreder. „Mij, de grootste der zondaren, mij is barmhartigheid geschied”. Die mij, zulk een, zulk een verdorven zondaar heeft liefgehad. Niet liefgekegen, toen Paulus ging bidden, neen hééft liefgehad. Reeds voor de grondlegging der wereld, als een gegevene van de Vader, een kind van het welbehagen Gods. Dat is het wonder!

Die Zichzelf voor mij overgegeven heeft. Hier is het bewijs van Christus liefde: Hij heeft Zichzelf gegeven; niet goud of zilver, neen zichzelf. Overgegeven — hier rijst op Golgotha, het kruis, aan het vloekhout vastgespijkerd. Zichzelf overgegeven aan vloek, aan toorn, aan de eeuwige dood! Verzoening door voldoening; alleen zo, in die weg de Rechter Vader. Voor mij overgegeven — welk een wonder, voor zulk een, vloekwaardig, hellewaardig. Naar Gods recht de eeuwige dood verdiend. God doet geen onrecht, en nu Gods Enige voor mij, voor mij vervloekt, voor mij verdoemd, voor mij naar de hel. Dat is een zaak van verwondering, van aanbidding, van grenzeloze verwondering.

Mij — voor mij, 't is zo persoonlijk. Heeft Paulus een bijzondere openbaring gehad? Neen, hier is de taal des geloofs, geleerd door de Heilige Geest. Is er iets bij van Paulus? Hoe zou dat kunnen? Paulus had niets meer in zichzelf. Hier is slechts welbehagen, eeuwige liefde, eenzijdige liefde. Daarom ligt het zo ruim — zelfs voor de grootste der zondaren. Daarom behoeven zondaren niet te wanhopen. De Heilige Geest zet ook nu onder de spanning van het moeten wederomgeboren worden, van het moeten bekeerd worden, van het met God verzoend moeten worden. Hef die spanning door niets op, maar pleit, smeek toch om uws levenswil aan Gods genade-troon. Daar is alles te krijg om niet om welgetroost te leven en eenmaal zalig te sterven. Ik heb niet gezegd dat al Gods kinderen Paulus zo kunnen naspreken. Maar zeg het mij eens: acht ge dat nu als het grootste wonder om zo te kunnen en te mogen spreken: Die mij heeft liefgehad en Die Zichzelf voor mij overgegeven heeft? Is er die heilsbegeerte, die heilsverwachting? Nu — houd dan aan en grijp moed! Want de Heilige Geest leert nooit het wonder als een vanzelfsprekendheid, maar altijd als het grootste

VAN DE ADMINISTRATIE

Ontmoetingsdag, zaterdag 20 april j.l. in Sliedrecht gehouden, waarom wij ons kunnen beperken tot hetgeen onze Administratie betrof. Alleen dit, deze 7de Ontmoetingsdag is weer een bijzondere dag geworden. Wij mochten nog vernemen van de geestelijke zegeningen die ondervonden waren. Steeds zien wij het getal bezoekers toenemen; het ruime kerkgebouw 3 maal in Dordrecht gebruikt, had dit jaar het aantal bezoekers niet van een zitplaats kunnen voorzien. Het ruime kerkgebouw van Sliedrecht (Centrum) dat 1400 zitplaatsen heeft was dan ook op een enkele plaats na bezet. Is dit geen bewijs dat ons blad „Bewaar het Pand” voorziet in een grote behoefte in ons eigen kerkelijk leven? Ook de offervardigheid was weer groot, daar de collecte opbracht f 11.800,—. Naast de Heere dank hiervoor. Ook konden 16 nieuwe abonnees genoteerd worden, zodat ook deze Ontmoetingsdag ons bemoedigd heeft in het werk voor ons blad. Ten slotte nog een vriendelijk verzoek, nl. wie kan men helpen aan het juiste adres van A. Smitshoek, Marijkestraat 7, Puttershoek? De P.T.T. berichtte mij vertrokken. Ook ontvingen wij een stortingskaart retour van het girokantoor, die onvoldoende was ingevuld, waardoor de aangegeven f 10,- niet overgeboekt kan worden. De afzender van de stortingskaart was J. de Graaf en verder geen adres. Wil de betrokkene alsnog volledig bericht zenden?

Adm. „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, giro 70.43.50

v d. L.

wonder kennen.

Er is geen geloof zonder verwondering. Dat is het kenmerkende van het ware geloof; dat kenmerkt het werk van de Heilige Geest. Wat moet ik in de hemel doen als genade niet het grootste wonder is geworden, dat welbehagen Gods, die eeuwige liefde, die liefde van Christus, dat bewijs van Zijn liefde? Daar zal ik eeuwig moeten zingen van Gods goedertierenheide. God is de Zichzelf verheerlijkende God. God werkt niet opdat ik nu maar zalig word en zo van de hel verlost wordt, neen God werkt opdat Hij tot in alle eeuwigheid verheerlijkt wordt.

Door het werk van de Heilige Geest komt er verwondering, aanbidding — Die mij heeft liefgehad en Die Zichzelf voor mij heeft overgegeven. Och, hier sprakeloos, waar haal ik de taal vandaan om God naar waarde groot te maken. Dat is de smart. Doch dit is de troost in die smart: straks de taal, volmaakt, het lied van Mozes en van het Lam. Daarom heimwee: ach, Heere, wanneer, Gij zijt het zo waard, Die zulk een heeft liefgehad en Die Zichzelf voor zulk een heeft overgegeven. Amen.

Ds. Van Zonneveld.

Onze zevende ontmoetingsdag (1)

De ontmoetingsdag van zaterdag 20 april j.l. ligt weer achter de rug.

Velen zullen er met vreugde aan terugdenken. De Heere heeft het welgemaakt. De weersgesteldheid was gunstig. De Sliedrechtenaren hadden goede voorbereidende maatregelen getroffen. De politie verleende uitstekende, zeer gewaardeerde medewerking. Alles had een vlot verloop. De stemming was uitstekend. Geen wan-kland werd gehoord. De sprekers brachten een boodschap over, gegrond op Gods Woord, een boodschap, gericht op het hart van de hoorders. En velen hebben de woorden beaamd. Er is zegen gevallen. De Heere betoonde Zijn gunst, gaf saamhorigheid en verkwikte. Het was goed in Sliedrecht te zijn.

Het was voor de eerste keer, dat we onze voorjaarsbijeenkomst in Sliedrecht hielden. Drie keer — op de zaterdagen na pasen in 1971, 1972 en 1973 — vergaderden we in de kerk van Dordrecht-centrum. We hadden het daar goed. Het bezoek nam toe. De vorige keer was de kerk van Dordrecht geheel gevuld. Dat bracht er ons bestuur toe om naar een groter kerkgebouw om te zien en toen viel het oog op het gebouw van Sliedrecht-centrum, dat 1400 zitplaatsen heeft. We zijn nog altijd de kerkeraad van Dordrecht-centrum en de koster van die kerk met zijn hulpen dankbaar voor de medewerking, die we mochten ondervinden. Daar is het begin geweest en dat zullen we nooit kunnen vergeten.

De eerste keer was er al een behoorlijke opkomst, maar er waren nog vele ledige plaatsen. Wel kon toen al worden geconstateerd, dat zulke ontmoetingsdagen in een behoefte zouden voorzien. Daarin werden we bij elke nieuwe ontmoetingsdag bevestigd. Dat was ook deze keer weer het geval.

We waren zelf om ongeveer half 10 's morgens present met een auto vol uit eigen gemeente. We waren lang de eersten niet. Het liep op de straten al vol met Spakenburgers en anderen.

Toen we moesten beginnen was de kerk vol. Het was moeilijk geweest om de grote schare in de kerk van Dordrecht-centrum te herbergen. In dit kerkgebouw kon het goed. Ieder kreeg een plaats. Het was van de kansel af een mooi gezicht, zo'n grote kerk gevuld met mannen en vrouwen, jongens en meisjes. Er waren zelfs kinderen, door hun ouders meegenomen om zelf de dag te kunnen meemaken.

Er waren er weer uit alle oorden van het land. In de pauze ontmoetten we een bezoeker van een van de Waddeneilanden. Zeeuws-Vlaanderen was ook present. Er waren weer de trouwe bezoekers uit Groningen en uit andere plaatsen en provincies. Leeuwarden en Apeldoorn, om slechts een paar plaatsen te noemen, waren ook vertegenwoordigd. We troffen weer oude bekenden aan van diep in de tachtig.

Vrienden en vriendinnen van „Bewaar het Pand” waren bijeen gekomen. Het doet goed elkaar te ontmoeten. Vóór de aanvang en in de pauze was er gelegenheid genoeg om met elkaar samen te spreken en tijdens de samenkomsten konden allen, jong en oud, luisteren naar de woorden, die gesproken werden.

Er is van verschillende kanten wel eens aanmerking gemaakt op de aanduiding van vrienden en vriendinnen van „Bewaar het Pand”. Het zij zo. Wij weten onderling wat we er mee bedoelen. Deze aanduiding heeft algemene ingang gevonden. Het is ook nog niet zo vreemd, dat we elkaar zo benoemen. We begonnen met de uitgave van een blad onder de naam „Bewaar het Pand”. Later werd een stichting onder deze naam in het leven geroepen. Deze geeft het blad nu uit en deze zorgt ook voor de ontmoetingsdagen. Het doel is de bevordering van de handhaving van de oude gereformeerde beginselen. Met de aanduiding vrienden en vriendinnen wordt weergegeven de verhouding tot deze beginselen. Die geven de onderlinge band aan elkaar.

Dat men elkaar gevonden heeft blijkt op zo'n dag zonneklaar. Men verlangt naar zo'n ontmoetingsdag en is in onderlinge samenbinding bijeen. Dat blijkt wel uit wat men zelf rechtstreeks of zijdelings opvangt. Het duurt zo lang van augustus tot april, zo hoorde ik iemand spreken. Het was een fijne dag, zo sprak een ander na afloop. Wat ik hier gehoord heb, heb ik in geen 25 jaar in mijn eigen kerk gehoord, zo reageerde weer een ander. Het was als een ouderwetse schooldag, vond iemand. Weer anderen geven op soortgelijke wijze te kennen hun vreugde, dat ze deze dag mochten meemaken.

Onder de bezoekers waren nieuwelingen. Mogelijk ook nieuwsgierigen, die wel eens wilden zien hoe het op zo'n dag toeling. Dat juichen we toe, want hoe meer men kennis neemt van ons streven, des te meer moeten de beginselen, die ons drijven, gaan spreken.

Er waren onder de aanwezigen ook vele ambtsdragers uit verscheiden plaatsen. Onder hen waren ook predikanten en studenten. We zouden niet kunnen zeggen wie er waren en wie niet. Die er waren gingen in de menigte op. Het zou misschien wel goed zijn, dat predikanten en studenten bij een volgende ontmoetingsdag zich meldden. Dan kunnen we beter zien wie met ons meeleven.

We misten er, die graag hadden willen komen, maar door omstandigheden verhinderd waren. Onder hen noemen we met name onze Ds. Van Leeuwen, die door griep aan huis gebonden was. Hij leefde die dag met ons mee en informeerde 's avonds al telefonisch hoe het gegaan was. We konden gelukkig goede berichten doorgeven. In een tweede artikel hopen we nog een samenvatting van het geheel te geven. In dit nummer vindt u een weergave van het eerste gedeelte van de rede van Ds. Slagboom over de ware eenheid van de kerk, van het slotwoord van Ds. Kok over de gemeenschap der heiligen, van het openingswoord van Ds. Van Zonneveld van de middagsamenkomst — zie de meditatie — en van de rede van Ds. Van der Ent: „Want de krijg is des Heeren”. Het ligt in de bedoeling, dat het slotwoord van Ds. Tanis als meditatie komt in het volgende nummer, evenals het 2e gedeelte van de rede van Ds. Slagboom.

B.

N.B. Alles is opgenomen op de band. Belangstellenden kunnen zich daarvoor vervoegen bij J. K. Griffioen, Pieter Florisstraat 126, Alphen aan den Rijn, telefoon 01720 - 94000.

N.B. Bij het opmaken van het blad bleek er geen ruimte te zijn voor het artikel Gemeenschap der heiligen. Dat moet dus overstaan tot het volgende nummer.

B.

DE WARE EENHEID GODS WERK!

1

Als er één woord is, dat vandaag in de wandelingen van het kerkelijk leven veel gebruikt wordt, dan is het wel het woord polarisatie. Op bijna elk „erf” hoort men spreken van dreigende polarisatie. Het zal niet gezegd behoeven te worden wat dit betekent. Een magneet trekt naar de beide tegenovergestelde polen, brengt dus een zekere scheiding teweeg. Zo ziet men vandaag overal haast de krachten werken, die de onderlinge verhoudingen vertroebelen, verkoelen of verbreken. Daarbij kan het zijn, dat men in theorie nog één is, maar in de praktijk al verder van elkaar af leeft.

Graag willen we onderstrepen een vijand te zijn van het al te gemakkelijk gebruiken van dergelijke woorden. Het kan „in” zijn om zo'n woord te gebruiken, terwijl de zaak waarom het gaat niet ter harte gaat. Des te erger is dat, wanneer het gebeurt in het midden van de kerk. Dan is het niet meer als een modeverschijnsel om te praten over polarisatie. En de zaak waarom het gaat is nog nooit voor Gods aangezicht nood geworden en doorworsteld. Dan kan er ook geen vrucht naar buiten verwacht worden. Alle gepraat en geredeneer over deze dingen is dan niet anders als grenzeloze oppervlakkigheid. Toch komen we hier terecht bij een onmiskenbare werkelijkheid, die -hoe ook genoemd- alleen maar aan moet grijpen. Erg zijn de breuken, die openbaar komen tussen hen, die zeggen Gods Naam te belijden. Het ergst de breuken tussen hen, die uit de waarheid van vrije genade wensen te leven. Maar ook erg is het langs elkaar heenleven op hetzelfde erf. En dan bij het vertoon van eenheid naar buiten. Zo'n situatie is bedroevend naar binnen en naar buiten. Het geeft veel moeite onder elkaar en breekt de kracht tegenover anderen.

Maar nu willen we deze morgen in die situatie het Woord van God laten spreken. Vanuit de innerlijke overtuiging, dat alleen dat woord uitzicht kan geven. Plannen worden er al jaren gemaakt tot meerdere eenheid tussen verschillende kerken. Men wil samen -op-weg. Het gaat niet zo hard, merken we telkens weer. Hoe kan het anders! Als men samen -van-de-weg af is, dan is het tevoren al met onvruchtbaarheid geslagen. En binnenkerkelijk wordt ook het nodige gedaan om de polarisatie tegen te gaan. Middelen worden voorgesteld om tot de beleving van meer eenheid onder elkaar te komen. En zeker we zullen geen middel verachten, dat in de schriftuurlijke zin dienstbaar kan zijn aan de beleving van de ware eenheid. Maar tenslotte is die eenheid alleen Gods werk. Zonder de middelen te verachten zal het ware geloof alleen daarin verwachting kunnen hebben. En in het profetische Woord van deze morgen horen we daarvan.

Hoe wonderlijk spreekt de boodschap van Gods

Woord over de eenheid die uit God is. We worden geleid naar de profetieën van Ezechiël. Daar spreken dode stukken hout van Gods wonderlijk werk.

De profeet krijgt van de Heere het bevel tot een eenvoudige handeling. We lezen ervan in Ezechiël 37:15-17: „Wijders geschiedde des Heeren woord tot mij zeggende: Gij nu mensen-kind! neem u een hout en schrijf daarop: voor Juda en voor de kinderen Israëls, zijn metgezellen; en neem een ander hout en schrijf daarop: voor Jozef, het hout van Efraim, en van het ganse huis Israels, zijn metgezellen. Doe gij ze dan naderen, het een tot het ander, tot een enig hout; en zij zullen één worden in uw land”. Dus twee stukken hout moet de profeet allereerst nemen en beschrijven. Men heeft wel gedacht, dat deze twee houten de vorm van een staf of scepter hadden, omdat hier over koninkrijken gesproken wordt. Het kan, maar staan doet het hier niet. In ieder geval moest op ieder stuk hout een naam geschreven worden. Op het eerste de naam van Juda en op de tweede de naam van Jozef. Daarmee worden bedoeld de twee koninkrijken van Israël. In het twee-stammen-rijk stond Juda op de voorgrond. In het tien-stammen-rijk Jozef. En ten overvloede liet de Heere er bij zeggen, dat het niet alleen om die stammen ging, maar om al de kinderen Israëls, die aan elk van de afzonderlijke rijken verbonden waren.

Uiteraard gaat het om het geheel van deze handeling, die op de eenheid wijst, die God geeft. Maar toch wil de Heere zeer zeker allereerst laten zien, hoe erg de verscheurdheid is. Het zal onze aandacht niet mogen ontgaan, hoe hier allereerst twee houten genomen moeten worden, die elk afzonderlijk beschreven moeten worden. Het wijst op de bedroevende werkelijkheid van de breuk tussen de twee koninkrijken Juda en Efraim.

Er klinkt een aanklacht tot Juda en Jozef, tot het twee stammenrijk en het tien-stammenrijk in die twee houten. Zij getuigen tegen hen. Eénmaal waren ze samen geweest. Maar nu zijn ze al eeuwen gescheiden. Ezechiël spreekt immers in de tijd van de ballingschap. Zijn woord klinkt tot de ballingen van Juda. Achter die scheuring na de dood van Salomo lag Gods Raad. Toch wil dat niet zeggen, dat de scheur uit God was. De Heere had het duidelijk gezegd, dat het was om de schuld van de afwijkingen van Salomo. Daar lag schuld bij hem en bij het volk. En die schuld was alleen maar groter geworden door de eeuwen heen. Het tweestammenrijk was de weg opgegaan van de eigenwillige godsdienst en zelfs van de afgoderij. En Juda had zich wel verheven de ware kerk te zijn, maar was ook de weg opgegaan van God af. Wel had God de lamp van de belofte in het huis van David laten branden. Maar telkens weer opnieuw was het op eigen wegen gegaan en had het niet geluisterd naar Gods Woord en Wet. Vergeet het niet: als Ezechiël die twee houten moet nemen is Jozef verstrooid in de ballingschap en verblijft Juda aan de rivieren van Babel.

God spreekt ze hier aan in hun schuldige verscheurdheid. Nooit kunnen we dit gedeelte verstaan zonder de achtergrond van heel Ezechiël 37. Daar spreekt God van de opstanding van Israël in de vallei van de dorre doodsbeenderen, van het opkomen uit de graven, waarin Israël naar recht is terechtgekomen. Nooit zullen we over de vereniging van Israël kunnen spreken zonder dat eerst te zien. Zo ver is het volk weg van de Heere, dat er geen verwachting van het volk uit is.

En als God ze daar vandaan haalt wordt de schuld schuld. Dan wordt pas de schuld ook van de breuk onder elkaar gezien in het rechte licht voor God. Juist de breuk met God spreekt hier in alles. Door de eeuwen heen heeft het profetische woord zo gesproken. Denk eens aan Elia. Hij heelt op de Karmel het altaar des Heeren, dat verbroken was. Maar dan lezen we, dat hij twaalf stenen neemt, naar het getal van de stammen van de kinderen Jacobs, tot welke het woord des Heeren geschied was, zeggende: Israël zal uw naam zijn. Met die stenen bouwt hij het altaar op. Dan is er ook de breuk tussen de twee koninkrijken van Israël. Het lijkt dan ook al onmogelijk, dat er ooit eenheid komt. Maar hij werkt niet over de breuk heen, maar belijdt de breuk tussen Israël en God en tussen de stammen van Israël. In het uitzicht op de belofte des

Heeren, waarin de eenheid blijft in God! Vanuit die belofte, vanuit Zijn onveranderlijk Verbond spreekt God tot het volk in hun schuld, waardoor de breuk er is tussen Hem en het volk en tussen de stammen van Israël. Ja, Hij Zelf gaat in het dodenveld leven werken door Zijn Geest om in de weg der bekering in waarachtige verootmoediging onder God de breuk te bevenen.

En moet dát niet spreken in onze tijd? We zien het verschil wel tussen Israël en de kerk van vandaag. Het gaat niet aan om elke breuk in de kerk zonder meer te vergelijken met deze breuk tussen Juda en Jozef. Niettemin blijft het profetische Woord in de toestand van vandaag spreken. De Heere gaf in het verleden oog voor de dwaalleer, uitleiding uit verdonkering van Gods Woord en de vervalsing van het zuivere Evangelie. Nooit mogen we ook samenbinding zoeken met hen, die vervalsen wat God gegeven heeft. Evenwel moeten we oog blijven houden voor het oordeel Gods dat brandt in de breuken van de kerk. Wat een twisten en verwaringen zijn er niet onder hen, die de zuivere waarheid wensen te belijden? Hoe groot is niet het verval juist daar, waar tot voor kort geroemd werd op de daden Gods in het verleden? We zien overal de geest van de wereld angstwekkend opdringen. De vrucht van de vreze Gods wordt veel gemist. Kerkelijke zelfingenomenheid zonder oog te hebben voor elgen afdwalingen en de noodzaak van verootmoediging is op zichzelf al een bewijs van het oordeel Gods. Toch de Heere spreekt nog aan met Zijn Woord. Hij laat de lamp van Zijn Woord nog branden om voor Hem in de schuld bij Hem vandaan in de verwarring van vandaag uitzicht te krijgen.

D. Slagboom.

WANT DE KRIJG IS DES HEEREN

GELIEFDE VRIENDEN,

het woord „krijg” betekent oorlog. Oorlogen zijn er geweest, zo oud als de wereld is. Na de zondeval is dit dadelijk begonnen. Adam en Eva gingen elkander beschuldigen. De vrede was zoek. Kain sloeg Abel dood. Er vloede bloed. En die bloedstroom heeft zich verbreed, naarmate het mensdom vermenigvuldigde. Zodat wij nu in het jaar 1974, midden in de oorlogen ons bevinden. Het is al oorlog, het is overal oorlog. Daar worden op het gebied van de oorlogen vele onderscheidingen gemaakt. We spreken van natuurlijke en geestelijke oorlogen. We spreken ook van wereldlijke en kerkelijke oorlogen. We kennen koude en warme oorlogen — grote en kleine. Daar zijn onheilige en heilige oorlogen. Over al deze onderscheidingen zijn uit de historie boeken te vinden.

Dat wij met elkander hier samen gekomen zijn, is ook een zekere vorm van oorlog voeren. Het is alleen roeping om deze te voeren, niet vleselijke wapenen, maar met geestelijke. Dat we ten deze onze roeping maar recht zullen mogen verstaan, omdat we allemaal zulk een vreselijk bestaan hebben, dat vreselijk is. Wij staan met onze kinderen midden in de wereld. Daar wordt gevochten. Neen, niet alleen op de Golanvlakte in Israël, maar ook op andere fronten, op geestelijke fronten. Daar zijn veel vijanden van God en Zijn kerk. Vijanden van allerhande soort. Goddeloze vijanden, brute vijanden, vijanden die de kerk liever vandaag zagen verdwijnen dan morgen. Doch er zijn ook vrome vijanden. Vijanden, die met de bijbel onder de arm lopen en de belijdenisgeschriften in hun zak. Je zoudt er geen kwaad van verwachten. Veeleer steun. Doch vergis u niet. Terwijl ze met Joab zeggen: „Is het wel, mijn broeder?” zien ze je liever verdwijnen dan verschijnen. Wanneer je alles overziet, is het om benauwd te worden. We moeten voor al deze „veront-rustende” zaken de ogen niet sluiten. Er zijn er die dat doen. Ze zeggen: het loopt zo'n vaart niet. Het zal wel wat mee vallen. Er wordt wat geschoten met koud vuur. Doch het heeft allemaal niets te betekenen. Ze bedoelen allemaal hetzelfde. Ze moeten alleen elkaar nog zien te vinden. En dan moeten ze allemaal maar om één tafel gaan zitten, de strijdbijlen begraven en in vrede leven. Of men nu zwaar is of licht, of men nu Gods woord nog voor honderd procent neemt of niet, of men zegt dat er aan een mens een wonder moet gebeuren, dan wel of je gelooft dat

het met iedereen wel in orde is, het komt aan het eind toch wel goed.

Zulk een redenering wordt maar al te veel vernomen. Zulk een redenering is de duivel wel naar de zin.

Doch wie voor de ernst, die achter dit alles schuilt, gaat, ogen heeft gekregen, die weet dat er gestreden moet worden. Dat is de roeping van de kerk. En dat kan alleen in het zelfde geloof waarin David het deed, die zeide: „Want de krijg is des Heeren.”

Hij stond tegenover een machtige vijand, wiens naam was Goliath. Hij kwam dagelijks op uit het legerkamp van de Filistijnen, dat is de wereld. Hij is dan ook een voluit „wereldling”. De duivel, de overste van deze wereld, is zijn superieur. Zijn verschijning is schrikbarend. Hij heeft een lengte van meer dan drie meter. Hij draagt op zijn grote „kop” een helm, waardoor zijn „brein” goed beschermd is. Hij heeft een harnas aan van ongeveer 40 kg. Een schild dat zijn hals beschermt. Ook zijn benen zijn beschermd. Hij draagt een vervaarlijke spies en een groot zwaard. Bovendien gaat er nog een schilddrager voor zijn aangezicht. Hij daagt al veertig dagen het volk uit. Hij daagt eigenlijk God uit, uiteindelijk de Christus, Die in dat volk schuilt ging.

De boze geest, waardoor Goliath gedreven werd, die is er nog. Hij is alleen met de tijd meegegroei. We hebben nu een gemoderniseerde Goliath. De wereld, waaruit hij opkomt, ziet geen kwaad in hem. Zij is er wijs mee. Zij verheugt zich als hij optreedt, zijn statuut laat zien. Hij heeft een goed beschermde „kop”, dat is de „wetenschap”, die denkt zo ongeveer welhaast het laatste woord te zullen kunnen spreken. Zijn uitrusting is perfect. Alle mogelijke strijdmiddelen, om „zichzelf waar te kunnen maken”, staan tot z'n beschikking. Het is de vijand in opmars — de ongelovige wereld, tegen het koninkrijk Gods.

De uitdaging is verschrikkelijk. Ik denk aan de brallende taal die komt van achter het ijzeren gordijn. Doch daarvoor wordt dezelfde taal vernomen. Zij wordt gesproken door hen die horizontaal leven en denken, de hemel op aarde zoeken, met uitsluiting van God. De vijand is oppermachtig. Alleen, de blinde ziet hem niet en vreest hem niet. De zodanigen staan niet „tegenover” Goliath, maar in principe staan ze achter hem. Ze komen uit dezelfde familie.

Die echter ogen heeft gekregen om te zien, komt dit monster uit de hel overal tegen: in de wereld, in de kerk, in het gezin, tot in het eigen hart toe. Hebt u ook zulke ogen? O vraag er toch om, jong en oud, als u ze niet hebt. En als u ze hebt, acht het een genade van God, en je zult het boven geschrevene moeten onderschrijven.

Wie is nu tegen zulk een „macht” opgewassen? Israël niet. Dat was het O.T. bondsvolk, de kerk. Saul was koning. Maar een koning zonder geloof. Zo was het ook met het merendeel van het volk gesteld. En degenen, die nog geloof hadden, beoefenden het niet. Men geraakte daarom iedere keer, als Goliath verscheen, in paniek. S. 17:11, 24. Strijden met Goliath was spotten met z'n leven.

Zo liggen de verhoudingen ook nu. De wereld is numeriek in de meerderheid. De kerk heeft maar kleine kracht. En als dan het geloof niet beoefend wordt, dan is ze machteloos. Ze gaat de vijand taxeren. Veel te hoog. Dan moet men ook een harnas hebben. Saul droeg er één. De arme man had niet anders. Velen hebben met hem niet anders. Ze denken de machtige vijand met vleselijke wapenen te kunnen bestrijden. Dat zijn dezelfde wapenen, die de wereld ook gebruikt. Men zoekt z'n toevlucht tot de wetenschap. Theologie is dan voor alle dingen geen geloofszaak meer, maar een zaak van wetenschap. Het resultaat is, dat de bijbel, als het zwaard des Geestes, in zijn eenvoudigheid, niet meer wordt gehanteerd. Door de wetenschappelijke (?) schriftkritiek, wordt het Woord van z'n kracht beroofd. Zo zoekt de duivel de kerk van haar wapen te beroven.

Doch gelukkig staat de Heere voor Zijn zaak in. Na veertig dagen kwam David z'n „broederen” bezoeken. God heeft hem met geloof begiftigd. Dat was geen prestatie van David. Dat was genade van God. Hij is Goliath tegengetreden, niet in het harnas van Saul, maar „in de Naam des Heeren”. Zie Spr. 18:10. Hij heeft hem gedood, en de overwinning voor het volk behaald.

Want in Davids lendenen was zijn grote Zoon verborgen. Dat was Davids Heere. Dat was Hij, Die gegeven is alle macht in hemel en op aarde. Hij heeft Zelf de boze, door wie Goliath zich liet leiden, op de kruisheuvel Golgotha, de kop vermorzeld. Door het geloof in Hem streed David en behaalde de overwinning.

Daar ligt ook nu nog voor de kerk, de kracht om de strijd te strijden tegen alle atheïsme en al degenen die afscheid willen nemen van het verleden, om het heden tegen te gaan, nog wel in naam met God, maar in de praktijk zonder God.

Wie met God leeft en op God vertrouwt, die is tegen Goliath opgewassen. Die heeft zelf geen kracht. Die moet met Paulus zeggen, dat hij zwak is. Doch hij mag dan ook zeggen: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig door Christus, Die mij kracht geeft.

Vrienden van „Bewaar het Pand”, jong en oud, dat onze ogen open zullen zijn, voor de gevaren, die ons nu bedreigen. De strijd is er. God wordt gehoord en gelasterd, als men met Zijn Woord omgaat, als ware het een ijdel boek, waarin men in knippen en scheuren kan, naar zijn welgevallen, om dan aan het eind weinig méér over te houden dan de kaft.

Alleen door 't geloof in Hem kan de strijd worden aangeboden en gewonnen. Want de Heere staat er dan Zelf voor in, dat Zijn Kerk niet te gronde zal gaan, maar dat de ware leden daarvan, eeuwig zullen leven tot Zijn eer, zingende:

De Heere' is mij tot hulp en sterkte.

Hij is mijn lied, mijn psalmgezang.

Hij was het die mijn heil bewerkte.

Dies loof ik hem, mijn leven lang....

Ds. H. C. van der Ent.

Boekbespreking

Mr. H. W. J. Mulder - GROEN VAN PREINSTEREE - Uitgeverij T. Wever - Franeker.

Uit het Ten geleide nemen we het volgende over: „Een goede levensbeschrijving van Groen, zoals wij van Thorbecke bezitten en ook van de meeste Réveil-figuren, ontbreekt nog altijd. Alleen betreffende zijn jeugd beschikken we over het wel-gedocumenteerde proefschrift van Dr. Tazelaar, terwijl dat van Mr. Brants over Groen's geestelijke groei waardevolle biografische gegevens bevat over Groen in de jaren van de Belgische opstand. Aan beide geschriften hebben wij bij deze studie veel te danken gehad. Voor het overige echter bezitten we over Groen's levensloop en levenswerk — enkele verouderde werken daargelaten — slechts incidentele studies, meestal in de vorm van tijdschrift-artikelen, niet een alles omvattend overzicht. Dit gemis is niet onverklaarbaar. De oorzaak ligt gedeeltelijk bij Groen's paradoxale wijze van uitdrukken, die het velen moeilijk maakt zijn werkelijke bedoelingen te doorgronden; veel meer echter nog bij zijn veelzijdigheid. Groen was historicus, staatsrechtsgelerde en staatsman, wat niet altijd behoeft samen te gaan; hij was ook theoloog en een uitnemende, en bij dit alles taalkunstenaar van groot formaat; volgens Dirk Coster met Busken Huet en Multatuli de beste stilist van zijn tijd in ons land. Wie waagt zich aan een figuur met zoveel facetten, vooral daarbij nog komt dat hij een oeuvre van meer dan honderd werken — groot en klein — te doorworstelen krijgt, waarvan een grondige studie alleen al enige jaren vordert. Wat echter misschien nog het zwaarst weegt, is de instinctieve afkeer van Groen's levensdoel, het behoud of herstel van de christelijke staat, reeds tijdens zijn leven en veel meer nog door de generaties, die na hem gekomen zijn, vrij algemeen beschouwd als een onwettelijk en uit de tijds droombeeld. Nog altijd is hij vooral daardoor voor velen een steen des aanstoots, meer dan de overige Réveil-figuren. Bilderlijk misschien uitgezonderd.”

En dan verder: „De schrijver, wie het voorrecht ten deel is gevallen zich gedurende vele jaren van zijn leven in Groen's persoon en gedachtenwereld te mogen verdiepen, heeft getracht in de lacune, die zich hier voordoet, met deze studie te voorzien. Meer dan een poging is het niet. Op een man als Groen raakt men niet licht uitgekeken.

Behalve een weergave in hoofdtekken van Groen's godsdienstig-staatskundige denkbeelden, bevat het werk de biografische gegevens, nodig om zich een beeld van Groen's persoonlijkheid te kunnen vormen. Ook van Groen geldt, als van zoveel historische figuren, dat hij slechts te verstaan is in het kader van zijn levensmilieu.

Hernieuwde kennismaking met Groen's gedachtenwereld, waartoe deze studie oproept, kan in een tijd, die godsdienstig en staatskundig in menig opzicht is vastgelopen, niet dan verfrissend en bevrijdend werken. Groen wist zich een man van de toekomst, meer dan van zijn eigen tijd, die hem niet begreep, vervuld als deze was van een granseloos cultuur-optimisme. Mis-schien dat in de verwarring van onze dagen het ogenblik nadert voor een beter begrijpen. Het Nederlandse volk zou er wel bij varen.”

We menen hiermee te kunnen volstaan. We willen dit werk van harte aanbevelen. De naam Groen van Prinsterer is in onze kringen nog wel bekend, maar te vrezen is, dat het bij velen daarbij blijft. Daarom is het van betekenis kennis van dit boek te nemen en er daardoor wellicht toe te komen zich ook te verdiepen in de meest bekende werken van Groen.

Om een inzicht te geven in de inhoud van het werk noemen we nog de verschillende hoofdstukken: I Groen's jeugd en jongelingsjaren, II Groen's overgang naar het Réveil, III Groen's strijd in kerk en staat, IV Groen en de oecumene, V Groen's laatste levensdagen.

Tenslotte vermelden we nog dat de ondertitel is: staatsman en profeet. Ja, dat was hij inderdaad. Men leze zelf. Het werk heeft een omvang van 140 blz. en kost f 12,50 (paperback). B.

STEMMEN UIT GENEVE van Johannes Calvijn - De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan Z.H.

De 27e bundel is verschenen. De preken handelen over Job 26:1 tot 27:19. Het begin van de eerste preek is opgenomen in een vroegere bundel. Het slot van de laatste preek wacht op een volgend bundel. De prijs is f 3,50 gebonden. Hartelijk aanbevolen. Wat Calvijn ter verklaring zegt is ook nu ten volle waard gelezen en ter harte genomen te worden.

B.

U moest het zelf eens kunnen zien

hoe groot de nood is onder de vele misdeelde zwarte Afrikaanse kinderen dicht bij de stad Bulawayo in het land Rhodesia in Afrika.

Velen leven in de allerellendigste omstandigheden: verstoten, verlaten, verwaarloosde, hulpbehoevende, gebrekkige en te vondeling gelegde kinderen, van diverse leeftijden, soms „wachtend” op de dood . . .

En nu kunt U daaraan helpen en deze bittere nood lenigen.

Er kan met Uw gewaardeerde steun een Kindertehuis gebouwd worden, waarin deze verschoppelingen kunnen worden opgenomen en liefderijk verpleegd en onderwezen worden uit Gods Woord naar de belijdenis der Reformatie door Nederlandse Zendingsarbeiders in het

Kindertehuis „Thembiso”

GIRONUMMER 477598

t.n.v. PENNINGMEESTER STICHTING RHODESIA ZENDING
ZIEDEWIJDSEDIJK 59 — BARENDRECHT

Betaalt U liever per Bank? Dan naar de RABO - Bank te Barendrecht met de vermelding: t.g.v. Penningm. Stichting Rhodesia Zending

Abonneert U tegelijk op het Maandblad van de Rhodesia Zending à f 4,— per jaar. Wilt U deze abonnementsopgave dan tevens op Uw giroformulier vermelden? Dan krijgt U daarin tegelijk een volledige verantwoording van alle giften en schenkingen enz.

WILLEM DE ZWIJGERSCHOOL

GRAAF WILLEMLAAN 20

H. I. AMBACHT

In verband met de benoeming van één van onze leerkrachten tot hoofd vragen wij per 1 augustus a.s. een

ONDERWIJZER(ES)

van Reform. beginselen. Bev. voor J (en K.).

Ook examenkandidaten kunnen mee solliciteren.

Het Gemeentebestuur verleent volle medewerking voor het verkrijgen van woonruimte.

Tevens zoeken wij een

Parttime - leerkracht

voor 2 schooldagen per week.

Is er in de omgeving een gehuwde onderwijzeres die ons wil helpen? Klas in overleg.

Inlichtingen bij en sollicitaties aan J. A. van Bochove, h.d.s., Margrietstr. 31, tel. 01858-2573

NEDERLANDSE VERENIGING TOT BEVORDERING VAN DE ZONDAGSRUST EN DE ZONDAGSHEILIGING, gevestigd te Ede.

Daar het D.V. op 12 mei a.s. 20 jaar zal zijn, dat de Vereniging bestaat, ligt het in het voornemen van het bestuur een

HERDENKINGSSAMENKOMST

te houden op zaterdag 11 mei a.s. in de Oude Ned. Herv. Kerk aan de Grotestraat te Ede. Aanvang om 14.30 uur.

In deze samenkomst hoopt voor te gaan de voorzitter, tevens oprichter der Vereniging: **Dr. J. v. Prooyen**, van Stavenisse. Leden en overige belangstellenden worden door deze beleefd uitgenodigd hierbij tegenwoordig te willen zijn.

Toen de Vereniging 10 jaar bestond, is door haar een boekje uitgegeven, getiteld: „De Roem der Dagen”. Dit bevatte een zestal artikelen, geschreven door predikanten en andere personen uit onderscheidene kerkformaties, t.w.: **Dr. W. C. Lamain**, **Dr. F. Bakker**, **Dr. S. de Jong**, **B. Florijn**, **Dr. F. Mallan** en **W. v. d. Zwaag**.

Deze uitgave is in de loop der tijd herdrukt en wordt nog op aanvraag gratis toegezonden. Het adres hiervoor is: **Acaciaaan 5, te Leusden-C.**

EEN HEERLIJKE RIJNREIS met het SCHITTERENDE M.S. „BASILEA”

Vertrek: 18 mei (8 dagen), 29 juni (8 dagen), 27 juli (8 dagen),
Reisleiding: Predikanten (27 juli **Dr. J. Hovius** te Dordrecht).

Israël - 15 dagen

4 mei, reisleiding **Dr. J. Brons**;
13 juli, reisleiding **Dr. P. den Butter** (jongerenreis);
31 augustus, reisleiding **Dr. J. W. Verwey**;
21 september, reisleiding **Dr. C. Treure**;
5 oktober, reisleiding **Dr. J. Smit**.

Een prachtige reis met een uitstekende verzorging

11 dagen Rijnreis met M.S. „Ursula”

(Rotterdam - Straatsburg v.v.)

5 juni reisleiding **Dr. P. Alblas** te Barneveld;
30 augustus reisleiding **Dr. W. van Gorsse** te Ridderkerk.

SPECIALE JONGERENREIZEN

Vlieguren: 15 dagen **Sutomore**, **Piran**, **Riccione**, **Skofija Loka** en **Blanes**.
Touringcarreizen: **Serfaus**, 20 juni en 22 augustus (reisleiding **Burgm. A. C. Ph. Hardonck**).
Millstatt; 5 augustus, **Skofija Loka** 29 juli, **Torbole**: 22 juli, **Brunnen** 26 augustus.

TOURINGCARREIZEN:

Engeland - Schotland 10 juni, reisleiding **Dr. J. den Hoed**, 8 juli reisleiding **Dr. H. Roelofsen**.
Noorwegen: 24 juni reisleiding **Dr. K. Schipper**, 1 juli reisleiding de heer **G. Versteegh**, 5 augustus reisleiding **Dr. C. Treure**.

VELE ANDERE TREIN-BUS-VLIEG- en RIJNREIZEN
BON - STUUR GRATIS I.K.V. REISGIDS

Naam
Straat
Woonplaats

Schimmelpenninckstraat 12
ZWIJNDRECHT, Telefoon 078 - 22020

TE HUUR IN WESTKAPELLE en AAGTEKERKE

ZOMERHUISJES en APARTEMENTEN

in de nabijheid van de mooie Walcherense bossen, duinen en stranden.

Frans de Visser, Prelaatweg 17, Westkapelle, tel. 01187 - 441

TE KOOP:

Prekenserie „UIT DE LEVENSBROEN” 1962 t.m. 1966 en gedeelte jaarg. **DA COSTA**: „Bijbellezingen” en „Paulus” **W. Floor**. „Al de eenv. oefeningen.”

Or. Nassaulaan 90 - Overveen - Telefoon 023 - 267917

Poederoyen - Jul. v. Stolbergschool

Het bestuur van de Ver. tot het verstrekken van L.O. op Ref. grondslag, vraagt per 1 aug. '74 een

ONDERWIJZER(ES)

voor tijdelijk tot 31 dec. 1974, wegens uitbreiding met 4e leerkracht. Daarna bestaat de mogelijkheid tot vaste benoeming.

Ned. Herv. g.g., Ger. Gem. of Chr. Ger.

Sollicitaties aan en inlichtingen bij de voorzitter, dhr. G. de Boef, Dorpsweg 1, Poederoyen, tel. 04187 - 256.

HET BESTUUR VAN DE VERENIGING VOOR CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS OP REFORMATISCHE GRONDSLAG TE GORINCHEM VRAAGT VOOR HAAR SCHOOL VOOR M.A.V.O. PER 1-8-1974:

LERAREN / LERARESEN voor

Engels 15 uur

Frans 15 uur

(één van beide vakken eventueel aan te vullen met Geschiedenis of Aardrijkskunde, tot een volle weektaak).

Gymnastiek 15 uur

Tekenen 8 uur

Inlichtingen bij de directeur de heer **C. P. Huissen**, Seisweg 33, Middelburg, tel. 01180 - 4992.

Sollicitaties gaarne binnen een week aan de sekretaris, **A. M. Weststrate**, Kon. Emmastraat 4, Gorinchem.